

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE
ZAKEN

Nr. 2

's-Gravenhage, 20 maart 1963.

Ten vervolge op de brief van de Minister van Buitenlandse Zaken van 14 maart 1963, nr. DBI/PL-41121, heb ik de eer U hierbij, mede ter kennisneming door de leden der Tweede Kamer, aan te bieden de tekst van het door de Minister van Buitenlandse Zaken op 14 dezer voor de Nederlandse televisie gegeven commentaar naar aanleiding van de hervatting der diplomatieke betrekkingen met Indonesië, alsmede de vertaalde tekst van een telegram, op 18 dezer tot de minister gericht door diens Indonesische ambtgenoot, dr. Subandrio.

De Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken,

H. R. VAN HOUTEN.

Commentaar voor de televisie de dato 14 maart 1963

Bij de regering bestaat, naast voldoening over de normalisering der betrekkingen met een land waarmee wij zo nauwe banden hebben gehad, de hoop — een hoop waaraan ik in mijn telegram aan mijn Indonesische ambtgenoot, dr. Soebandrio, reeds uiting heb gegeven — op vruchtbare samenwerking en hernieuwde vriendschap met Indonesië.

Er zijn in het persoonlijke vlak nog steeds vele banden tussen Nederlanders en Indonesiërs en in ons land bestaat ook heden ten dage nog in ruime kring belangstelling voor het wel en wee van Indonesië. Men mag daarin geen uiting zien van bemoeizucht. Algemeen is het Nederlandse volk zich volledig bewust van de eigen identiteit welke Indonesië zich heeft verworven, en van de zelfstandige plaats die de republiek in de wereld inneemt.

Ik ben van oordeel, dat Nederland niet zal moeten streven naar een bevoorrechte positie en dat vriendschappelijke betrekkingen slechts geleidelijk zullen groeien, zoals ook president Soekarno heeft opgemerkt in een interview enige weken geleden met een Nederlandse journalist. Wat Nederland mijns inziens wel kan en mag verwachten, is een non-discriminatoire behandeling, gelijk aan die van andere landen, zoals in hetzelfde interview door eerste minister Djoeanda in uitzicht is gesteld. Ik ben het hiermede geheel eens. Nederland zal uiteraard Indonesië op geen enkel gebied ten achter stellen en ik meen te mogen vertrouwen — ik heb daarvan al tekenen gezien — dat discriminerende maatregelen in Indonesië ongedaan zullen worden gemaakt.

Indien beide partijen elkander zonder vooroordeel en rancune tegemoet treden, zullen wellicht geleidelijk, naarmate de wederzijdse voordelen van hernieuwde samenwerking zouden blijken, de oude banden, ook in de nieuwe verhoudingen, hun waarde weer kunnen bewijzen.

Dat het Nederlandse bedrijfsleven niet zal kunnen terugkeren in de vroegere posities, is een ieder — ook de betrokkenen — duidelijk. Voor de economische betrekkingen geldt eveneens, dat het belangrijker is naar de toekomst te zien dan naar het verleden. Dit neemt niet weg, dat voor zaken uit het verleden als de onteigende bezittingen te zijner tijd naar een regeling zal worden gestreefd. Indonesië heeft het beginsel van schadevergoeding ook erkend. Ik kan deze kwestie, waarbij zoveel Nederlanders persoonlijk betrokken zijn, hier

Aan

*de Heer Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal*

niet onvermeld laten, maar dit wil geenszins zeggen, dat de regering hieraan eerste prioriteit wil verlenen. Het zou ook niet in het voordeel van de belanghebbenden zijn, indien in Indonesië de indruk zou ontstaan, dat dit punt op de eerste plaats aandacht van Nederland heeft.

Wat het economische verkeer betreft, is het thans nog te vroeg om de mogelijkheden daarvan te beoordelen. Deze zijn natuurlijk niet alleen van Nederland afhankelijk.

Op cultureel gebied valt te constateren, dat over en weer kennis van elkanders cultuur nog wijd verbreid is. Zo zijn in Nederland unieke schatten van kennis en ervaring en een zeer uitgebreide documentatie betreffende Indonesië aanwezig. Wellicht kunnen op deze basis ook in de toekomst weer vruchtbare contacten worden gelegd. Het herstel van officiële relaties zal een ontwikkeling in deze richting ongetwijfeld stimuleren. Indien de regering daarbij de helpende hand kan bieden, zal zij initiatieven die zij nuttig acht en die tevens de instemming van de Indonesische regering zouden hebben, gaarne in overweging nemen.

Ik wil besluiten met opnieuw uiting te geven aan mijn hoop, dat wij staan aan het begin van een tijdperk, dat zal uitmonden in een vernieuwing van de vriendschap tussen het Nederlandse en het Indonesische volk.

**Vertaling van de Indonesische tekst van het telegram
van minister Subandrio**

Djakarta, 18 maart 1963

*Zijne Excellentie Luns,
Minister van Buitenlandse Zaken,
Den Haag.*

Nr. 0953/b. Ik ontving het telegram van Uwe Excellentie waarvan de inhoud goede hoop geeft op een ontwikkeling tussen beide landen en volken in de richting van harmonische samenwerking. De hoop van de regering en het volk van Indonesië is dat de heropening van de diplomatieke betrekkingen een eerste schrede vormt om inhoud te geven aan toekomstige goede betrekkingen. Het ligt in de bedoeling der Indonesische regering dat Mohammad Sharif in Nederland zal arriveren avant einde maart.

Dr. SUBANDRIO,

*plv. Eerste Minister voor Buitenlandse Zaken
der Republiek Indonesië.*